FUNDACIÓEMPRIUS

PREMI EMPRIUS 2025

"POSANT EN VALOR EL COMUNALISME"

INTRODUCCIÓ

Des d'Emprius volem difondre la cultura comunalista com a eina de construcció d'alternatives al model social actual. La convocatòria d'aquest premi la vam organitzar per primera vegada el 2024 i enguany celebrem la segona edició. Tenim la voluntat de propiciar que es generi coneixement, divulgació i/o art en relació a aquesta qüestió, apropant-ho a la societat.

Entenem per comunalisme tota una sèrie de formes d'organització social relacionades amb la tinença i la gestió comunal i col·lectiva de recursos, i els drets comunals sobre aquests; la democràcia directa i la participació activa comunitària; les relacions socials de reciprocitat i suport mutu... Apostem per una transformació social on aquest tipus d'estructures, formes, valors i lògiques tinguin cada vegada més pes, perquè pensem que poden aportar solucions a moltes greus problemàtiques que patim.

Volem posar en valor el comunalisme: el que ha existit en el passat, i en general ocupa un lloc inexistent o marginal en la nostra memòria històrica; el que queda en el present i el que s'està intentant recrear; i el comunalisme com a proposta de futur, per afrontar les crisis i reptes que tenim al davant a nivell social, humà i ecosistèmic.

En la línia de l'aposta que fem des de Fundació Emprius, valorarem favorablement les propostes que enfoquin la qüestió en l'àmbit rural.

Aquest document explica les Bases de la convocatòria de **Premi Emprius 2025** que llancem.

Es premiarà una proposta de treball o projecte, que després la persona realitzarà, tenint el premi adjudicat.

Aprofitem per mencionar una altra vegada una curiositat: entre 1897 i 1917 l'Academia de Ciencias Morales y Políticas va convocar 21 concursos de treballs sobre dret consuetudinari i economia popular[1]. Aquells anys va tenir força una corrent acadèmica interessada en aquell tema, amb estudis referents com *"Colectivismo agrario en España"* i *"Derecho consuetudinario y economía popular de España"*, de Joaquín Costa.

1 "La historia del derecho en la Real Academia de Ciencias Morales y Políticas. Los concursos de derecho consuetudinario", Pablo Ramírez Jerez i Manuel Martínez Neira (2017). https://e-archivo.uc3m.es/entities/publication/71566fa3-48cb-403c-a131-b03724ebf809

EL PREMI

En aquesta segona edició, tornem a oferir un premi de **800€**[2] a la proposta guanyadora. La meitat del premi s'entregaria en el moment que quedés adjudicada la proposta com a guanyadora, i l'altra meitat en el moment de finalització de la realització de la proposta.

TERMINI DE PRESENTACIONS

El termini per presentar propostes és del 29 de maig de 2025 al 6 d'octubre de 2025.

Hi haurà una única proposta guanyadora, que s'anunciarà durant la primera meitat de novembre de 2025.

CONDICIONS PER CONCURSAR

1. Es premiaran projectes que tractin sobre el comunalisme a través d'agun o varis de les tres possibles temàtiques especificades al final del document.

2. Es premiarà una proposta de treball o projecte no realitzat. Amb el Premi, volem promoure i contribuir a la seva realització. També es podran premiar propostes de creació de nous materials o suports a la divulgació d'una investigació o projecte ja realitzat.

3. El suport del projecte pot ser: escrit, audiovisual o altres o una combinació de formats. Trobareu més detalls en l'apartat «Format».

4. Es poden presentar fins a dues propostes per persona.

5. Es pot presentar al Premi qualsevol persona resident als Països Catalans.

6. No és un requisit que la proposta ni la persona que el planteja formin part de l'àmbit acadèmic o universitari.

7. La presentació de la proposta i la realització d'aquesta es farà en català.

8. En cas d'estudiar realitats concretes, el treball se centrarà en algun àmbit geogràfic inclòs en els Països Catalans.

2 El premi està gravat amb un 15% d'IRPF.

9. La proposta de treball o projecte haurà d'especificar quin mínim (i màxim, si s'escau) d'extensió tindrà aquest un cop realitzat.

10. El document que explica la proposta del projecte haurà de tenir entre 2.000 i 9.000 caràcters, tal i com s'indica al formulari d'inscripció. Recomanem adjuntar una breu presentació de la persona o equip que el presenta, que pugui contribuir a generar confiança en la capacitat de tirar-ho endavant de manera satisfactòria.

11. Per fer-se efectiva l'adjudicació de la segona meitat del Premi, el treball o projecte realitzat haurà de coincidir amb l'enfoc especificat a la proposta presentada, i complir-ne el criteri d'extensió mínima i màxima.

12. Per fer-se efectiva l'adjudicació de la segona meitat del Premi, el treball o projecte s'haurà de realitzar en el termini d'1 any des del dia de l'anunci de la proposta guanyadora del Premi.

13. El treball o projecte realitzat es publicarà sota llicència *Creative Commons*, en cas que el format del projecte ho possibiliti (escrit, audiovisual...).

14. Es valorarà positivament el potencial d'impacte que pugui tenir la proposta, un cop realitzada, a nivell de divulgació del comunalisme en la societat.

Qualsevol persona que tingui **dubtes** tècnics o sobre les condicions en relació al concurs, pot escriure a *comunicacio+premi@emprius.cat* i els mirarem de resoldre.

Les propostes s'han de fer arribar omplint el **formulari d'inscripció** que trobareu a la web: https://emprius.cat/premi-2025

NATURALESA DEL PROJECTE PROPOSAT

Volem promoure que puguin participar persones amb diferents coneixements, habilitats o interessos. Per això els projectes que es proposin poden ser de diferent tipus.

- Poden ser investigacions que aportin coneixements nous.
- Poden ser projectes d'adaptació de coneixements generats a un format més assequible per a la seva divulgació al públic general.
- Poden ser projectes de divulgació de coneixements ja generats.
- Poden ser projectes de naturalesa artística.

A la pàgina web https://emprius.cat/premi-2025 podreu trobar idees d'exemples de propostes que se'ns han acudit des de l'Organització del concurs.

FORMAT I EXTENSIÓ

Es poden fer propostes de diferent format.

L'extensió de la proposta realitzada l'escollirà i l'especificarà la persona que presenti la proposta.

Format escrit

Es poden proposar treballs o projectes en format escrit.

L'extensió mínima d'aquests un cop realitzats haurà de ser de 30.000 caràcters.

L'extensió màxima l'escollirà la persona que fa la proposta, segons el que vegi més adequat i viable.

Audiovisual

Es poden proposar treballs o projectes en format audiovisual.

L'extensió mínima d'aquests un cop realitzats haurà de ser de 15 minuts.

L'extensió màxima l'escollirà la persona que fa la proposta, segons el que vegi més adequat i viable.

Altres

Es poden proposar treballs o projectes en altres formats: fotografia, pintura, il·lustració, música...

Tant l'extensió o dimensió mínima com la màxima del treball o projecte en aquest cas l'escollirà la persona que fa la proposta, segons el que vegi adequat i viable.

TRES POSSIBLES TEMÀTIQUES

Igual que l'any passat, les propostes de treballs s'hauran d'acollir a una o vàries d'aquestes tres temàtiques: "Comunalisme històric","Comunalisme actual" i "Comunalisme, una opció de futur".

Primera: Comunalisme històric

"A la nostra terra, en temps molt llunyans, els pobles rurals posseïen una gran quantitat de terres, o bé servituds de llenya, o bé servituds de pasturatges, que eren l'element de la seva vida."[3]

A Catalunya, igual que als territoris de la Península i a molts altres indrets del món, el comunalisme ha tingut molt pes i molta importància per a moltíssima població durant molt temps.

Valorarem treballs que tinguin a veure amb l'estudi o la divulgació de tot allò relacionat amb les assemblees veïnals i les estructures democràtiques de base supralocals... els béns comunals, els emprius, els drets comunals sobre diferents béns... les formes tradicionals de reciprocitat veïnal, de suport mutu, de treball veïnal per a qüestions del comú... el dret consuetudinari, els usos i costums...

També sobre com aquestes estructures van patir atacs per part de diferents poders oligàrquics, en forma d'espolis directes o indirectes, d'imposició del centralisme polític... L'època del Decret de Nova Planta, les desamortitzacions liberals... i també èpoques anteriors o posteriors.

Valorarem la disposició de trobar en el passat elements positius que ens puguin servir per a la nostra consciència històrica i per a inspirar models per al futur. També la de visibilitzar els atacs comesos contra aquest comunalisme, en forma d'espoli, de violència, etc.

3 "Proposició de Llei relativa al rescat o readquisició de béns comunals", Xavier Casademunt al Parlament de Catalunya, 15 de maig de 1936. https://elcomu.cat/2018/06/28/15-de-maig-del-1936-el-rescat-del-bens-comunals-a-debat-en-el-parlament-de-catalunya

Segona: Comunalisme actual

"Quan parlem d'allò que hom anomena béns comunals actuals, són les escorrialles d'un model d'usos tradicionals que abraçava molts més aspectes i que s'articulava en un sistema de drets i solidaritats col·lectives força travat i amb una lògica interna."[4]

A Galícia, una quarta part de la superfície encara és avui en dia comunal, sota la forma de "muntanyes veïnals en mà comuna". En molts altres territoris peninsulars també queden moltes restes vigents dels béns comunals. També hi ha actualment a l'Estat espanyol 2 milions d'hectàrees de "muntanyes de socis", que en la major part de casos són antics béns comunals que els veïns dels llocs es van associar per comprar, quan van patir les desamortitzacions.

I als Països Catalans, què queda actualment de tot això? Hi ha estudis fets, alguns recents, però pensem que fa molta falta encara copsar i donar a conèixer el que queda d'això.

Quins problemes afronten avui en dia els comunals històrics que queden? Quins reptes? Quins processos hi ha actualment d'intents de recuperar comunals usurpats?

També avui en dia hi ha moltes iniciatives que intenten crear nous projectes, processos, formes d'organitzar-se... que poden inspirar-se, tenir molt a veure o voler caminar tendencialment cap a lògiques comunalistes.

Valorarem treballs que tinguin a veure amb estudiar o donar a conèixer les restes de comunalisme històric vigents a casa nostra, així com treballs que vulguin posar en valor altres noves iniciatives comunalistes.

4 "Els béns comunals al Pallars Sobirà en el seu context històric", Josep Maria Bringué i Portella, 2003. https://reconstruirelcomunal.suportmutu.org/historia-comunals-pallars-sobira

Tercera: Comunalisme, una opció de futur

"Si som capaces de realitzar amb èxit aquest exercici de vinculació de les pràctiques comunals viscudes amb les propostes pel futur, descobrirem que el capitalisme ha estat un moment històric nefast, i necessàriament prescindible, a l'hora d'organitzar la vida en comunitat de les persones."[5]

Pensem que el comunalisme té molt a aportar per superar els problemes actuals i per venir. Però per què? De quina manera? Com podrien ser alternatives socials, econòmiques i polítiques amb un fort component comunalista, aplicables a Catalunya? Com podríem plantejar un procés de transició o de transformació social cap a aquests models?

Quines podrien ser les bases filosòfiques, polítiques, econòmiques... dels nous comunalismes per construir?

Valorarem treballs que vulguin desenvolupar les projeccions del comunalisme en el futur, partint del moment en què ens trobem i dels escenaris possibles que anirem trobant a mesura que s'agreugi la crisi social i ecosistèmica.

JURAT

Els membres del jurat del Premi, que llegiran totes les propostes presentades i, després d'un procés de deliberació, n'escolliran una com a guanyadora, són:

- **David Algarra Bascón**. Informàtic de professió, estudiós de la història des de baix, autor del llibre "El comú català. La història dels que no surten a la història" i d'altres articles sobre el tema.

- **Federica Ravera**. Investigadora al Departament de Geografia de la Universitat de Girona. Amb un bagatge d'estudis i activisme en el món rural i l'agroecologia, fa recerca principalment en àrees de muntanya, en temes de gènere i amb una mirada ecofeminista. És autora del llibre "Dones de la muntanya".

- **David Segarra i Soler**. Periodista, documentalista i dissenyador gràfic. Director de documentals i treballs audiovisuals com "Els savis de l'horta", "Renaixem", "Per molt que bufe el vent"...

.

5 "Arrelats al futur. L'economia social i solidària, una aproximació des de Ponent", Ponent Coopera, 2019. https://udl.cat/export/sites/universitat-lleida/ca/serveis/ODEC/.galleries/docs/Definitiu_AL-VOLTANT-DE-leconomia-social-i-solidaria-2.pdf

- **Aida Iglesias de Prada**. Sociòloga i editora de Pol·len Edicions. Actualment està treballant en l'edició d'un llibre sobre les muntanyes veïnals en mà comuna de Galiza.

- **Joan Pedragosa**. Membre d'Emprius i del projecte divulgatiu *Reconstruir el Comunal*.

L'ultim membre, al formar part d'Emprius, d'entrada només tindrà veu i no vot. Només acabarà tenint vot en cas de necessitat de resoldre un empat resultant de les valoracions dels altres quatre membres.

Animeu-vos a pensar una proposta i participar!

Posem en valor el comunalisme!

